

Posamezna številka K 1-00

Ob nedeljah K 2-00

TABOR izhaja vsak dan, razven nedelje in praznikov, ob 18. uri v daljnem naslednjem dne ter stane mesečno po pošli K 30-00, na izjemno K 40-00, dostavljena na dom K 22-00, prejemem v upravi K 20-00, laserati po dogovoru.

Naročila se pri upravi "TABORA", MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

Posamezna številka K 1-00

Ob nedeljah K 2-00

UREDNISTVO se nahaja v Mariboru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nadstropje. Telefon interurb. št. 296. UPRAVA se nahaja v Jurčičevi ulici št. 4, pritišlje, desno. Telefon št. 24. BHS postnoštevska račun št. 11.797.

Na naročila brez denarja se ne ostra. — Rokopis se ne vrača.

TABOR

Leto: III.

Maribor, torek 24. januarja 1922.

Številka: 19.

Za ali proti sporazumu.

Maribor, 22. januarja 1922

Tudi v Avstriji imajo vladno krizo.

Pravzaprav je to nov izbruh stare avstrijske bolezni, ki jo je mlada republika podedovala od svoje ranjke matere Avstro-Ogrske. Dualistični sistem je vzgojil dva privilegirana naroda: Nemce in Madžare. Oba sta bila vajeta vladati, pa ni čudo, če se ne moreta živeti v nove razmere. Današnja narodna generacija je vzrasla v nezdravem miljeju, ki so ga gojili z naravnimi in umetnimi sredstvi intrigantski Habsburgovci. Tej generaciji je prešla ideja o hegemoniji Nemcev nad drugimi narodi v meso in kri. Zlasti so bili zasovraženi Čehi kot najzilevši in najkulturnejši narod, saj so stali zmeraj na krmilu avstrijske opozicije, dokler niso v zvezi z ostalimi narodi in z zmago zapadnih velesil razbili habsburško-fevdalnega nestvora. Mi Slovani stojimo na stališču, da smo pomagali osvoboditi tudi Nemce, ki jih je Habsburg sicer posadil za svojo mizo, pri tem pa jih tudi ujel v svoje zamijke ter jih napravil za poslušne lakaje. Načelo, katerega so gojili avstrijski Nemci pod sugestijo ambiciozne dinastije, načelo, da obstojata dve vrsti državljanov: privilegirani in podložni, je bilo nevzdržljivo in je škodovalo nemškemu narodu samemu. — Dovolj je, če opozorimo na globoko razliko med samostojnim, delavnim Nemcem iz Rajha in pomehkuženim, od produktivne sile drugih narodov odvisnim avstrijskim Nemcem. Kako je ta vzgoja škodovala avstrijskim Nemcem, se je pokazalo pred razpadom monarhije: Na mesto, da bi se skušali sporazumeti z drugimi narodi, so hoteli še l. 1917., ko je bilo že vsakomur slepen jasno, da bo zmaga na antantni strani, uvajati — nemški državni jezik. Motil bi se, kdor bi mislil, da je prevrat iztrezil avstrijsko-nemško naravo. Iztreženje se je pokazalo pri tzv. »nižjih« slojih, meščanski inteligenci, pa živi še nadalje v svojem protislovanskem, hegemonističnem duhu. Českoslovaška kakor tudi jugoslovenska vlada ste vodili naspoti Avstriji čisto lojalno politiko ter pokazali več prijateljskih nagibov kakor Avstrija nasproti obema. Kdor je z nekoliko kriticizma promatral razvoj avstrijskega političnega življenja po prevratu, je moral spoznati, da je bilo sovrastvo do slovanskih nasledstvenih držav še vedno najbolj aktivna postavka v njeni bilanci. To sovrastvo, spojeno s precejšnjo mero zavisti, je mililo krščanske socialce, da so podpirali restavracijsko gibanje in da imajo deloma še danes simpatije za madžarske legitimiste. Isti motiv je vodil velenemce v njihovi borbi za zedinjenje z Nemčijo. To zedinjenje je bilo v njihovih očeh demonstracija proti vstrajajočemu Slovanstvu, vsled tega so mu dajali bolj politično-agitatorični, kakor pa nacionalni značaj.

Sporazum, ki je bil sklenjen med predsednikoma obeh držav v Lanju, je aplikacija Masaryk-Beneševе mirovne

Papež Benedikt XV. umrl.

Preuranjene vesti o papeževi smrti. — Papež umrl komaj včeraj zjutraj ob 6. uri. — Papež na mrtvaškem odru. — Odredbe italijanska vlade.

DKU Rim, 22. januarja. (Agence Stefani.) Ob 6. uri zjutraj. Papež Benedikt XV., ki je ob 5:20 zapadel v agonijo, je ravnokar umrl.

DKU Rim, 22. januarja. (Agence Stefani.) Včeraj ob 11:45 je celebriral monsignor Migone v kapelici poleg papeževе sobe mašo ter ob enem podelil sv. očetu tudi sv. zakramente. Proti večeru pa se je nenadoma raznesla vest, da je papež umrl. Vest se je razširila naglo po vseh italijanskih mestih, kjer so nekateri listi takoj izdali posebne izdaje. Vest pa ni odgovarjala resnici ter je nastala najbrže vsled tega, ker so kmalu po 18. uri zagorele po vsej vatikanski palači luči ter so pričeli tudi zvoniti zvonovi po rimskih cerkvah, kar

je smatralo ljudstvo za naznanilo papeževе smrti. Papež je umrl komaj danes zjutraj ob 6. uri.

DKU Rim, 22. januarja. (Wolf.) Papež Benedikt XV. je v svoji zadnji volji določil, da se njegovo truplo izpostavi opremljeno s pontifikalno obleko tri ure na papeškem prestolu, za tem pa dva dni v Petrovi cerkvi. Po papeževi smrti je prevzel vodstvo poslov kardinal Gaspari.

DKU Rim, 22. januarja. (Stefani.) Italijanski ministrski predsednik je takoj po vesti o papeževi smrti odredil vse potrebno, da se ohrani popolna svoboda cerkvene vlade, kakor tudi posvetovanj svetega kolegija.

Romunská kraljica o zaroki.

Pismo kraljice Marije. — Cas poroke in kronanja.

LDU Beograd, 22. januarja. Dopolisnik "Politike" javlja iz Bukarešte: Ze pri posetu v Sinaji sem prosil Nj. Veličanstvo kraljico Marijo, da naj kot mati pove kaj o možnosti svoje hčerke. Kraljica Marija mi je dala pismo, da ga objavim kot izraz njenih čustev napram svojemu bodočemu zetu in napram narodu kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, katerega kraljica bo v kratkem postala njena hčerka. Kraljica Marija, o kateri je znano, da je imela v vojni veliko vlogo v Rumuniji, vživa neomejeno zaupanje pri romunskem narodu in tudi na zapadu se ceni njena visoka sposobnost. V kratkem bo posetila Beograd in Dubrovnik in nekoliko časa ostala na obali našega Jadrana. Zato je, dasiravno je sicer zelo odlična poznavalka naše zemlje, začela še natančneje proučevati zemljepisne razmere krajev, katere bo posetila. Pismo se glasi: Velika radost, ki jo občutim, ko vem, da se bo naša ljubljena hčerka omožila z možem, kateremu se ves svet divi kot hrabremu vojaku in velikemu patriotu, je povečana s srečo, ki jo [bo dal ta radostni dogodek našima dvema narodoma. Moja hčerka je navajena dela in bo vse svoje sposobnosti posvetila taji zemlji, ki je toliko tr-

pela, z vsemi željami svojega srca vedno pripravljena, da lajša bedo. Srečna bo, da bo delala za Vaš narod in za razvoj sijajnih sposobnosti, katere ima, s posebevanjem umetnosti in poezije, posebno glasbe in narodne poezije, ki jo je vedno očarala. Velika njena želja, ko pride k Vam, bo posebno, da bi sodelovala s kraljem, svojim bodočim možem, vedoč, koliko je trpel, kako je njegov heroizem zadivil svet in je njegovo domoljubje in njegova hrabrost bila aureola tega slavnega naroda v njegovih najtežjih preizkušnjah. Moja radost bo še večja in še bolj upravičena, ako bom imela srečo, videti, da bo naša ljubljena hčerka nekega dne s svojimi vrlinami, ki jih je pridobila na svojem domu, postala res mati svojega naroda. To je moja najiskrenejša želja. Marija.

LDU Beograd, 22. januarja. Doznava se, da se bo vršila poroka Nj. Veličanstva kralja Aleksandra z romunsko kneginjo Marijo morda na pravoslavno veliko noč. Ni še natančno znano, ali bo poroka v Beogradu ali pa po sedanjih tradicijah romunskega dvora v Bukarešti. Kronanje kralja, para in maziljenje kralja se bo vršilo ali na Veliko noč obenem s poroko, ali pa, kakor se govori, na Vidov dan 1922. Kronanje bo v Beogradu, maziljenje pa v samostanu Siči.

Kraljevski letoviščarji na Hvaru.

LDU Beograd, 22. januarja. V dobro informiranih krogih se govori, da namerava Nj. Visokost kneginja Jelena s svojimi otroki bivati poleti na otoku Hvaru v Dalmaciji.

Krst in politika.

DKU Bukarešta, 22. januarja. Semkaj je dospela grška vojaška komisija pod vodstvom generala Duismana. Razglašeno je bilo, da je ta komisija dospela z namenom, da prisostvuje slovesni krstitvi princa Mihaela. V resnici pa gre — kakor javljajo tukajšnji list iz Aten — za podpis vojaške pogodbe med Rumunijo in Grško.

Zita se ne sme vrniti čez Pariz.

DKU Pariz, 22. januarja. Bivša cesarica Zita ni dobila dovoljenja, da bi se smela preko Pariza vrniti na Madeira. To prepoved je izdal že Briand v smislu sklepa poslaniške konference.

Pred rešitvijo jugoslovensko-italijanskih vprašanj.

LDU Beograd, 22. jan. Naš poslanik v Rimu, g. Antonijevič, je dospel v Beograd. Včeraj je imel dolg razgovor z ministrom za zunanje posle g. dr. Ninčičem. V informiranih krogih se trdi, da je prihod g. Antonijeviča v zvezi z nadaljnjimi pogajanjmi, da se likvidirajo vprašanja, ki so nerešena med našo državo in Italijo. Misli se, da je italijanska vlada sedaj pripravljena, povoljno rešiti vsa sporna vprašanja. Med drugim bo Italija v kratkem izpraznila tretjo cono. V Beogradu se pričakuje prihod italijanske delegacije, ki bo nadaljevala pogajanja za sklep trgovinske pogodbe.

Vesti o zatvoritvi zagrebške borze izmišljene.

LDU Beograd, 22. januarja. Iz zanesljivega vira se doznava, da so vse vesti o zatvoritvi zagrebške borze izmišljene. Sodi se, da so te vesti izšle iz vrst beograjske čaršije.

Konstruktivne politike na oni del srednje Evrope, ki do danes še ni bil konstruktiven — na Avstrijo. Ta politika pomeni popolno likvidacijo tradicionalnih odnošajev med obema narodoma in vzpostavitve normalnega ravnila sovrastvo do slovanskih nasledstvenih sporazum ni noben preudic se vedno aktualnemu problemu Avstrije: zedinjenju z Nemčijo, je pa medsebojno priznanje, da je dosedanje razmerje odpravljeno in da se mora normalno razmerje gibati v mejah sporazuma.

Ta aplikacija je bila težka preskušnja za politično uvidevnost onih avstrijskih krogov, ki so tragična žrtev prejšnje habsburške vzgoje in ne morejo razumeti današnjega problema Srednje Evrope. Ta moralno najmočnejši del avstrijske javnosti živi še danes v ravno istem razpoloženju, katero je doseglo svoj višek v prvih dveh letih svetovne vojne.

Današnja vladna kriza priča, da se Avstriji še vedno ne zavedajo sedanjega položaja. Njim plava pred očmi stari politični ideal, ki jim zakriva jasno orijentacijo in jih vodi na pota, ki absolutno ne morejo koristiti splošni obnovi in ustvariti pogojev za znosno politično življenje.

Jasno je, da se avstrijski problem ne da več rešiti brez male antante ali celo proti njeni volji. Mogoče pa je, da bi se dalo ugoditi pravičnim avstrijskim aspiracijam, če ne merijo za prejšnjimi fiktivnimi daljavami. Mala antanta ne bo mogla braniti avstrijskim Nemcem, da zadoste svojim nacionalnim čustvom in se zedinijo z Nemčijo. Avstrijska javnost bi bila lahko že spoznala, da mala antanta ne nadaljuje avstro-ogrške imperijalistične politike, marveč koraka za idealom politične vzajemnosti med vsemi evropskimi demokracijami. Kedaj se bo ta ideal ustvaril, je vseeno; treba pa je, da po njem usmerimo vse naše politično življenje. Avstrijski Nemci žal še vedno tiče v predpotopnem naziranjju in nočejo spoznati, da mora ves nemški narod kreniti na nova pota, če hoče res živeti za človeštvo in civilizacijo. Českoslovaška se tega zaveda in išče sporazum. Naravno je, da se ne more komplicirani problem nemške manjšine rešiti v onem smislu, kot si ga predstavljajo Nemci. Češki državnik so pa pokazali dovolj resne volje, da ustvarijo na zunaj in na znotraj bazo za sporazum.

Danes gre za vprašanje: ali za sporazum ali proti sporazumu. To vprašanje morajo rešiti tudi avstrijski Nemci. Če ga bodo rešili v onem smislu, ki upošteva dobro voljo njihovih sosedov in ki računa z vzajemnostjo v končnih ciljih mednarodnega življenja, tedaj bodo našli v svoji bližini tudi slovansko demokracijo. Sabotiranje sporazuma bo samo zavlačevalo njihov tragični položaj.

Politične vesti.

* **Tiča Popović o naših odnošajih z Avstrijo.** Naš poslanik na Dunaju, g. Tiča Popović je ob priložnosti sprejema pri avstrijskem predsedniku dr. Heinischnu izjavil med drugim sledeče: Po svoji geografski legi in medsebojnih interesih sta kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev in avstrijska republika v svojem mednarodnem življenju vezi na drugo. Naša neposredna sosesčina to medsebojno odvisnost le še povečuje. V sled tega se morajo sedanjim prijateljskim odnošajim med obema državama še bolj poglobiti in utrditi. Na ta način bomo v veliki meri doprinesli za razvoj normalnega življenja po eni najtužnejših period, kar smo jih preživeli in s tem tudi za obnovo srednje Evrope. Jaz sam hočem posvetiti vse svoje moči temu cilju ter sem siguren, da me bo v tem podpirala tudi avstrijska republika. Ker so mnoge vezi, ki tvorijo normalno mednarodno življenje, med obema državama prekinitvene, bi bilo želeto, da se te vezi na osnovi zakonov, mednarodnega prava in obstoječih pogodb zopet upostavijo. Ureditev naših trgovskih odnošajev in medsebojnega prometa je nedvomno za obe državi glavno vprašanje, kajti trgovina in promet sta najvažnejša faktorja, ki zblizujeta odnošaje narodov. Moja glavna naloga bo torej pomagati, da se na obeh straneh dosežejo povoljni rezultati. Jugoslovenska vlada spremlja z vso pazljivostjo težek gospodarski boj avstrijske republike. Da še natančneje označim mišljenje svoje vlade, moram pristaviti, da je jugoslovenska vlada pripravljena, da po možnosti avstrijskemu narodu s sodelovanjem ostalih zainteresiranih oblasti ponudi pomoč, ter omogoči izhod iz gospodarske krize, v katero ga je pahnil razvoj dogodkov. Moji vladi bo v največjo zadovoljnost, če bo pripomogla avstrijski republiki do svojih gospodarskega razvoja in izhoda iz obstoječega težkega položaja.

* **Poincare prijatelj Slovanov.** Češki listi poročajo, da je novi francoski ministrijski predsednik Poincare velik prijatelj Slovanov. Zlasti ga zanima ruski problem, izmed ostalih Slovanov pa so mu posebno simpatični Čehoslovaki. Poincare baje zastopa stališče, da bi se naj angleško-francoski alijanci pridružili tudi Poljska, Češko slovaška in Danska, katerim bi bila v slučaju nemškega napada zagotovljena angleška pomoč. Med vojno se je Poincare zanimal tudi za jugoslovenski problem. Drug prijatelj Slovanov v novem francoskem kabinetu je Louis Barthou.

* **Novi voditelj madžarskih Karlistov.** Iz Budimpešte poročajo, da je Štefan Friedrich odložil voditeljsko me-

Doc. dr. I. Matko:

Vzroki padca umrjivosti na Angleškem.

„Salus populi suprema lex esto“
(Ljudsko zdravje bodi najvišji zakon!)

L. 1871. ustanovljeno ministrstvo za narodno zdravje in lokalno upravo je l. 1873. v toliko popravilo Public Health Act z leta 1848., da je postala ustanovitev zdravstvenih uradov v vseh zdravstvenih distriktih obligatorična. Nadalje je razdelil zakon z leta 1875. državo definitivno v dve teritorialni enoti in sicer v mestne distrikte in one na deželi (Urban in Rural Sanitary Districts); ta zakon se nanaša med drugim na kanalizacijo mest in preskrbo ljudi z dobro, pitno vodo itd. — Izvršujoč funkcionar lokalnih zdravstvenih organov je dobil naslov Medical Officer of Health, njemu ob strani pa je stopil primerno izšolan uradnik kot Sanitary-Inspektor. Kakor prvotni je tudi ta zakon izključil avtonomni London, ki pa je slednjič sprejel leta 1891. slično sanitarno upravo.

Naloga zdravstvenih uradov je bila odprava nezdravih sanitarnih nedostatkov in kontrola ljudske higijene. Podpiral jih je pred vse mnarod sam in pa zanimiva točka zakona, ki je obsegala pod Nuisances različne, občemu zdravju škodljive nedostatke kot:

1. Slabo urejene ali razpadajoče hiše ali zemljišča,

što v legitimistični stranki in je bil na njegovo mesto izvoljen grof Andrassy.

* **Ruska vlada.** Ruska sovjetska vlada se je preosnovala in je sedaj sestavljena sledeče: Ministerski predsednik je Lenin, podpredsednik Rykov, komisar za prehrano Bruhanov, komisar za zunanjo trgovino Krasin, komisar za prosveto Lunačarskij, komisar za notranje zadeve Džerdinskij, komisar za vojsko in mornarico Trockij, komisar za zunanje zadeve Čičerin. Imenovani so tudi komisarji za finance, zdravstvo, delo, pošto in brzojav.

Zanimivosti.

Plemič — tat. — Vila ljubezni.
Nedavno je stal ves Pariz pred nerazrešljivo uganko. Palači markiza de Croix in grofice Saint-Alary sta bila skrajno drzen način, pri belem dnevu oropani, in to v času, ko ni bilo nobene doma. Iz elegantno opremljenih stanovanj in salonov so bili odnešeni dragoceni predmeti, nakit, srebrna posoda itd., ter razni starinski, zelo dragoceni predmeti. Končno pa se je po naključju ujel drzen tat. Ujeli so ga na sledeči način:

Nekega dne krog poldneva je izšel iz znane imenitne hiše v ulici Henri-Martina elegantno oblečen gospod. Hišnica, gospa Bastien se je zanimala za tega gospoda, ker ga ni videla vstopiti, tem bolj pa se, ker je nesel s seboj lep rujav potni kovček. Stopila je iz svoje »lože«, ter vprašala neznanca, kaj je delal v palači, kjer ni nikogar doma. On se je nasmešnil ter momijaje odvrnil, da se vrača od nekega gospoda. Hišnici se je zdel neznanec vsled tega še bolj sumljiv. Hitela je k bližnjemu redarju ter ga prosila pomoči. Redar se je je res usmili ter kmalu dohitel označenega tujca, ki je skušal pobrisati v stransko ulico. Poveljal ga je v bližnjo stražnico. Ko je elegantni gospodi vstopil v stražnico ter odložil svoj kovček, je globoko vzdihnil: »Končno me je vendar-le doletelo! Na policiji so najprvo posvetili pozornost velikemu potnemu kovčku. V njem so našli mnogo srebrnine in zlatnine ter razne druge dragocene predmete in — popolno vlomilsko orodje. Ko je »ptiček« spoznal, da je že v kleki, je takoj sam izpovedal: Zovem se Serge de Lenz ter sem star 27 let. Oženjen nisem ter stanujem pri svojih roditeljih. Sklenil sem, da postanem mondainski vlomilec. Ištem naslove boljših in imovitejših družin ter natančno poižvem, kdaj se doma ali kdaj in kam odpušajo. Kadar odpušajo, oliščem njihova stanovanja in takrat je čas za moje »delo«. Od 12. novembra lanskega leta naprej sem na ta način cropal že mnogo, mnogo stanovanj ter zaslužil nad dva milijona

ve, so imeli prebivalci dotičnega okraja pravico po § 299. zakona z leta 1875., se pritožiti pri minist. za zdravje in lokalne uprave, ki je pozvalo dotično municipalno oblast, da izvrši zahtevano odpravo nedostatkov tekom določenega časa. Ako se je obotavljala krajevna oblast še nadalje, potem je izdalo minist. lokalnih uprav pismeno povelje »Writ of mandamus« in od dalo celo zadevo višjemu sodnemu dvoru »The Court of the Queen's Bench«. Angleški zakon ni razumel v takih zadevah nobene šale, kar najboljše priča zgodba mesta Lincoln, ki je v sporazumu z večino svojega prebivalstva in iz strahu pred visokimi davki odklonilo zahtevo ministrstva po zdravi kanalizaciji. Slednjič se je vendarle moralo ukloniti mestu »Writ of mandamus« in izdalo za kanalizacijo 33 milijonov. V vseh takih in enakih slučajih sta se zakon in oblast postavila na stališče, da se mora čuvati javen interes in ne privatnika!

2. Zdravju kvarne luže, kloake, jame, vodne toke in stranišča.

3. Živali brez nadzorstva, ki bi zamogle škodovati človeku.

4. Vsak kup smeti ali zbirališče odpadkov.

5. Nezaostna preskrbe hiš in stanovanj z vodo.

6. Hiše, ki utegnejo s preobljude-njem ogroziti zdravje stanovalcev.

7. Tovarne, delavnice in vsi delu posvečeni prostori, ki se nahajajo v nečistem in nesnažnem stanju, se nezaostno zrađijo, so prenapolnjeni z delavci, in v katerih se ne skrbi za odstranitev plina, pare in dima.

8. Kurilne naprave v parnih strojih, mlinih, pivovarnah, pekarnjah, barvarijah, plinarnah itd., katerim manjkajo primerne naprave za odstranitev saj.

9. Slednjič vsak dimnik, iz katerega se valj preveč gost in črn dim.

Angleški zakonik pa ni bil strog samo v naštevanju »Nuisances« ampak tudi neizprosen v izpeljavi postav. Zdravstveni inspektor je stikal po nedostatkih v svojem okraju in je imel izvanredno pravico inšpekcije zemljišč, stanovanj in hiš ob vsaki uri in tudi po noči! Zdravnik lokalne sanitarne uprave pa je imel dolžnost, da inšpicira od časa do časa svoj okraj in stavi primerne preloge za odstranitev event. Nuisances. V slučaju, da se je branila municipalna oblast izvršiti potrebne sanitarne zahteve in napra-

frankov. Vse izvršene čine in plen sem natančno zabeležil v svoj dnevnik, ki vam je na razpolago. Po tej izpovedi je bila izvedena v stanovanju njegovih starišev hišna preiskava. Pri tej priložnosti so našli ogromne množine zlatnine in srebrnine. Preteklost tega plemenitega tatarja ni ravno »plemenita«. Ze leta 1918 je bil radi tatvine obsojen na štiri leta ječe. Za časa vojne je služil tri leta na verdunski fronti ter bil odlikovan za hrabrost. Zato je bil ob priložnosti amnestije kot hraber vojak amnestiran, nakar se je vrnil k svojemu »rokodelstvu«. Sedaj čaka v zaporu na glavno razpravo.

V Bogliasco v Italiji je prišel pred nedavnim časom mlad parček ter najel za dalje časa neko tamošnjo vilo. Domačini so jih imeli za zelo premožna, kajti imela sta kuharico in kar dve slugi. Čez par dni so dospeli za novoporočeni veliki zaboji — najbrž hišna oprema itd., so mislili domačini. Mlad par je živel vedno sam zase ter sta le redkokdaj zapustila vilo. Vsled tega so ju smatrali za zelo zaljubljena ter so imenovali vilo, v kateri sta stanovala, »vilo ljubezni«. Vila pa je poleg ljubezenskih skrivala tudi še druge skrivnosti. Novoporočena s kuharico in slugi sta tvorila premeteno družbo ponarejevalcev denarja. Ko so napravili za 90 milijonov ponarejenih listskih bankovcev, so brez sledu izginili. Nekemu detektivu se je končno posrečilo, da je zasledil mlado »gospo«, ki je končno vse priznala ter označila tudi ostale družabnike, ki so jo pa deloma popihali na varno.

Dnevna kronika.

— **Zaroka našega kralja in nemški tisk.** »Spolek českých žurnalistů« objavlja sledečo izjavo: »Ob zaroki kralja Aleksandra z rumunsko princezijo je imel nemški tisk zopet priložnost, da je lahko pokazal svoj pravi obraz in razbrzdal svoje globoko sovražstvo do vsega, kar je jugoslovensko. Noben razsoden človek ni pričakoval, da bo nemška publicistika z veseljem pozdravila dogodek, ki pomeni velik korak na potu h konsolidaciji nam tako prijateljske države, pričakoval pa je to, kar smemo po pravici pričakovati od žurnalistike, ki hoče biti kulturna, torej tudi od nemške, da bo pokazala nasproti temu dogodku vsaj oni takt, ki je običajen v izobraženi družbi. Žal da se ni izpolnilo niti najskromnejše pričakovanje. Nemški listi, med njimi tudi »Prager Tagblatt« (glej številko z dne 11. t. m.), so prinesli povodom zaroke kralja Aleksandra članek, ki so polni najosebnejših napadov, kakršnih bi ne prinesli za nobeno ceno o navadnem nemškem ro-

ga zakona, seveda vedno na račun hišnega posestnika.

Slednjič je pripomogel k hitri in brezprimerni sanaciji države zakon Registration Act z l. 1874. glede obligatorične naznanitve kužnobilnih, razkuženja stanovanj, izolacije bolnikov in glede preiskav jedil itd.

V toliko izvleček najvažnejših zdravstvenih zakonov, katere je vveljčala Anglija z neverjetno dalekovidnostjo že ob času, ko je bila sanacija razmer brez vsake znanstvene fudacije. Takrat še nikdo na svetu ni vedel, da ima vsaka kužna bolezen svojega lastnega povzročitelja, nikdo ni znal za svojstvo teh bitij, in je bil način razkuženja še neznan. V razdobju 1861 do 1881. je pritislila Anglija samo vrnjivost za jetiko od 25.3 na 20.4! In to že do l. 1882., ki je mejnik v boju proti tuberkuzi. V tem letu je odkril Koch dotlej neznan bacil jetike in stem šele položil pravi temelj boju jetiki. Ne vedeč za te moderne metode je Anglija že leta 1840. prišla do pravega zaključka, da so slabe sanitarne razmere podlaga razpasitvi kužnih bolezni in zvišanemu umiranju ljudi. Zaradi tega je posvetila vsu svojo pozornost revnemu in delavskemu sloju in temeljitemu negovanju statističnih podatkov. Edina stroga statistika je bila prava smernica Angliji v boju proti jetiki. Ne vedeč za te metode prava smernica Angliji v boju proti visoki umrjivosti.

Dalje prih-

jaku, ker do skrajnosti nasprotujeje dobremu tonu. To dejstvo obojane tembolj, ker se je nemškemu tisku ob tej priložnosti nudila priložnost, da vsaj v tej stvari, ki se ne dotika interesov tukajšnjega nemštva, pokaže, da stoji na tleh českoslovaške države in da našim najbližjim zaveznikom, ne odreka tiste mere spodobnosti, katero narekuje najenostavnejši takt vsakemu izobraženemu novinarju in ki velja tudi za največjega nasprotnika. — Tako češki žurnalisti. Pripomnimo, da so tudi avstrijski listi pozabili na takt in pisali v stilu »Simplicissimus«. Izgleda tedaj, da bivši avstro-ogrski Nemci sploh ne poznajo takta nasproti nam. Kako naj tedaj zaupamo Nemcem in kako naj pride do sporazuma? V postopanju neodgovorne javnosti se najljepše zrceli pravi značaj, ki ga odgovorni činitelji skrivajo. Staro sovražstvo k vsemu slovanskemu — to je pravi obraz današnjega nemštva!

— **Letošnji novinarski kongres v Subotici.** Letošnji kongres jugoslovenskih novinarjev se vrši meseca avgusta v Subotici. Kot gosti bodo prisostvovali kongresu tudi delegati českoslovaških, poljskih, rumunskih in francoskih novinarjev. Kongres se bo o tvoril v veliki mestni posvetovalnici, zboroval pa bo najbrže na jezeru Paliću. Za delno kritje stroškov je priredila te dni subotička sekcija udruženja pod pokroviteljstvom gospe Julke Dobanovačke lepo uspelo zabavo, predavanj, in koncert, pri katerem je sodelovalo več umetnikov iz Beograda in Zagreba.

— **Zopet zmešnjave z 20 kronske novčanice.** Z vseh strani dobivamo pritožbe, s katerimi se ostro obsoja najnovjša odredba Narodne banke oziroma ministrstva trgovine, da se z 20. januarjem zamenjujejo 5 dinarske novčanice samo pri podružnicah Narodne banke. Ob istem času je javnost izvedela, da je v prometu 13 falzifikatov teh novčanice. To pomeni, da bodo posamezniki, zlasti trgovci, obrtniki, gostilničarji, kmetje i. dr. zopet oškodovani za znatne svote denarja. Občinstvo zahteva od nas, da v imenu javnosti najodločneje protestiramo proti načinu, kako se postopa z našim denarjem. Mi popolnoma razumemo to ogorčenje in se mu pridružujemo, ker ne najdemo nobenega vzroka, s katerim bi lahko opravičili to negospodarsko, birokratično barantanje z denarjem. Po štirih letih mirovnega deja bi se država že lahko toliko postavila pred ljudstvom, da bi mu dala vsaj siguren denar. V zmešnjavah z falzifikati je Jugoslavija najbrž na prvem mestu. Res je, da se pojavljajo falzifikati tudi drugod, a v mnogo manjši meri. In če so merodajni činitelji uvideli, da se tudi 5 dinarski bankovci ponarejajo v velikem stilu ter jih ne-

Posebno se je to pokazalo za časa svetovne vojne. Koliko našim ujetnikom je rešila K. Z. M. L. življenje! V najbolj zapuščene in oddaljene kraje v Sibiriji in drugod so prišli njeni odposlanci ter osnovali kuhinje za bolnike, knjižnice za ujetnike ter skrbeli v vsakem pogledu za uboge ujetnike. Dajali so zdravila, knjige, instrumente, sploh podvzeli vse, da iztrgajo ujetnika iz duševnega mrtvila in da ohranijo ujetnikom voljo in moč za spoznejše delo. Srbska vojska, kakor tudi naši dobrovoljci so našli v K. Z. M. L. enako svoje najboljši in zanesljive prijateljce. Delo K. Z. M. L., ali da jo zaznamujemo po angleških začetnicah Y. M. C. A. pa je bilo to po vojni v obilni meri omenjeno nam. V Skoplju je vzdeževala Y. M. C. A. dom za siromašne srednješolce. Enak dom je osnovan v Beogradu.

Kljub temu, pa ni K. Z. M. L. v naši državi dosti poznana. Vendar pa se opaža v zadnjem času precejšnje zanimanje za to organizacijo in v Srbiji šteje K. Z. M. L. že preko 1000 članov.

Da doseže K. Z. M. L. svoj cilj, to je, da vzgoji mladino v dobre in prave voditelje naroda, se poslužuje vseh kulturnih sredstev, ki jih pozna danes človeštvo. Prireja predavanja in koncerte, ustanavlja knjižnice in šole, skrbi za strokovno naobrazbo mladine, goji telovadbo in sport, gradi klube in dome ter jih opremlja z vsem, kar more služiti naobrazbi mladine in podpreti njen razvoj. Kinematografi so ravno tako v njeni službi ko priproste igre, razsiave enako dobro došlo sredstvo ko tečaj, skratka, človeštvo danes ne pozna kulturnega sredstva, ki ne bi bilo v službi K. Z. M. L. za prerod ljudstva. Našemu narodu so posebno potrebni dobri voditelji in zato bi želeli, da se tudi pri nas udomači K. Z. M. L. največja svetovna organizacija za prerod ljudstva.

Izpred sodišča.

Crez sedem let se vse izve.

Dne 8. junija 1920 zvečer so tihotapili Jakob Krenčnik, posestnik v Eichbergu blizu Lučan, njegov svak Ivan Lešer, dninar v Velikem Bočnu in hlapec Josip Cepe iz Selnice vola v Nemško Avstrijo. Pri tihotapstvu pa jih je kake pol ure tostran takratne demarkacijske črte na potu ob Safarjevem potoku zasledil orožnik A. Regul, ki je bil prideljen eksp. orožniške postaje pri Sv. Duhu. Ustavil jih je in jim ukazal,

naj ženejo vola k bližnjemu posestniku, da se prepriča, ali imajo res živinski potni list. Na videz so ga ubogali, nankrat pa so napadli orožnika z okornimi gorjačami ter ga pretepli tako, da je padel v nezavest. Ko je prišel k zavesti, je ležal v potoku. Puške in in kape ni bilo nikjer, bil je zaboden v zadnjico in ves zbit. Splazil se je k bližnjemu posestniku, od tam pa so ga zapeljali v bolnišnico.

Dolgo se ni zvedelo, kdo so napadali na orožnika in šele čez skoro poldrugo leto je bil po popisu Alojza Regula aretiran Ivan Lešer. Priznal je dejanje in navedel, da je Jakob Krenčnik prvi udaril orožnika s tako silo po glavi, da se je nezavesten zgrudil na tla, nato pa sta ga pretepla še on in hlapec Cepe. Slednji je nezavestnemu orožniku vzel tudi puško in kapo, ga z nasajenim bajonetom zabodel in ga sunil v potok.

Ivan Lešer se je moral radi tega napada na orožnika zagovarjati pred sodiščem in je bil obsojen na pet mesecev zapora. Zoper Krenčnika in Cepeja se je kazensko postopanje izločilo, ker se oba nahajata v Nemški Avstriji. Cepe je namreč vstopil v službo pri Krenčniku v Eichbergu, da ga ne bi mogli izslediti, toda roki pravice tudi v Nemški Avstriji ne bode utekel.

Sokolstvo.

o Telovadno društvo Sokol v Ptujju ima svoj redni občni zbor v soboto dne 28. januarja 1922 ob 20. uri v spodnji dvorani Narodnega doma z običajnim dnevnim redom. — Sveta dolžnost vsakega člana in članice je, da se ga zanesljivo in točno udeleži. Zdravo!

Kultura in umetnost

x Socialna misel. Prejeli smo prvo številko »Socialne misli«, ki izhaja v Ljubljani kot klerikalni mesečnik za vse panoge socialnega in kulturnega življenja. Kulturni del urejuje Franč Terseglav, socialn in ostalo pa dr. And. Gosar. Prva številka prinaša sledečo vsebino: Socialna misel. — Dr. A. Gosar: Cilji in pota kršanskega socializma. — Fran Terseglav: Vera životvoren čujatelj kršanskega življenja. — Janko Kralj: Progra min taktika ljudske stranke. — Dr. A. Tomine O. F. M.: Sv. Frančišek in socialno vprašanje. — H. Vodopivec, nač. min. finance: Izenačenje neposrednih davkov. — Ada Negri: Pesem. — Dr. Janko

Breje: Pravni položaj imovine dežele Kranjske. — Pregled. Program socialističke partije Jugoslavije. — Naša kriza. — Svetovna politika. — Socialno vprašanje in gibanje. — Socialna izobrazba. — Verstvo. Revije. — Vzhodno vprašanje.

Narodno gledališče.

Repertoar:

Torek 24.: »Svet«. Ab. A.
Četrtek 26.: »Favn«. Ab. C.
Petek 27.: »Ptičar«. Ab. A.
Sobota 28.: »Parizanka«. Ab. C.
Nedelja 29.: Ob 15. uri »Za narodov blagor«, ljudska. Ob pol 20. uri »Poljska kri«. Izven.
Ponedeljek 30.: Produkcija dramatične šole. Izv.
Torek 31.: »Dediči velikega časa«. Ab. B.

Dramatična šola Narodnega gledališča. Pouk dramatične šole se vrši danes v ponedeljek, dne 23. jan. točno ob pol 20. uri

Kino.

Einsteinovi filmi. V kratkem izdela neka nemška filmska firma film o Einsteinovi teoriji relativnosti. Glasom neke vesti iz Pariza se sestanejo v kratkem tamkaj najznamenitejši francoski učenjaki, ki bodo razmotrivali o smernicah za izdelavo Einsteinovih filmov. Pri posnemanju teh senzacijonelnih poučnih filmov se bodo posluževali izredno kompliciranega Sabreljevega aparata, ki edini omogoča posnemanje tega genrea. Z Einsteinovimi filmi pa se pečajo tudi v Švici.

I. Mariborski bioskop. V torek, sredo in četrtek se predvaja v I. Mar. bioskopu »Erotikon« ali »Zgodba modernega zakona«, prekrasna zaloigra v 5 dolgih činih. Krasne slike norveške obali, izborni posnetki mesta Berlina in izvrstni igralci povzdigujejo ta film med prvorazredne. V petek prične »Katastrofa nadzemske železnice« II. velikanski Harry Hill film v 6 činih.

Razno.

Najlepši ženski hrbet. Amerikanci so čudni ljudje in si zmislijo vsega smenta. Sedaj so razpisali 5 milijonov frankeve nagrade za najlepši ženski hr-

bet. Sesčavljena je posebna komisija zdravnikov, ki bo preiskovala hrbte Amerikank.

Klub optimistov. V Newyorku so ustanovili »Klub optimistov«. Geslo kluba je: Osmeši se! Vsak član mora podpisati nastopno izjavo: Obvezujem se, da bom po svojih močeh skrbel za izboljšanje sedanjih gospodarskih in družabnih razmer. Obvezujem se, da bom smešil sam in da bom skrbel za to, da me smešijo drugi.

Odi kolporterja do virtuozov. Šest najstletni ruski emigrant Loban je v nekem kanadskem mestu prodajal časopise in igral na gosli. Slučajno se je zanimal zanj neki bogataš, ki mu je preskrbel dveletno brezplačno študiranje na londonskem konservatoriju, kjer se profesorji čudijo njegovi umetnosti in mu prorokujejo veliko bodočnost.

Ameriške ženske za razorožitev. Nad 200.000 ameriških žensk, med katerimi so tudi zastopnice ženskih združenj, ki štejejo nad dva milijona članic, je predalo državnemu tajniku spomenico, v kateri se zahvaljuje ameriške ženske za sklicanje razorožitvene konference. Spomenica je dolga 2000 m.

Poslano.* Izjava.

S tem naznanjamo, da razpusimo, odnosno likvidiramo našo lesno ekspozituro, katere vodja je bil gosp. Anton Sarh v Mariboru. Opozarjamo vse one, kateri imajo katerekoli zahteve, da jih prijavijo najkasneje do 15. februarja k nam, v Novisad, ker se na poznejše reklamacije ne bo oziralo. Izjavljamo, da za eventualna nadaljnja podjetja gosp. Sarha v našem imenu, ne odgovarjamo.

Maribor, dne 23. januarja 1922.

Za Srpsko zadružno banko Novisad:
126 Diener.

* Za »Poslano« prevzame uredništvo le toliko odgovornost, v kolikor to določa zakon.

Glavni urednik: Radivoj Rehar.
Odgovorni urednik: Rudolf Ozim.

Zahvala.

V svojem, kakor v imenu sorodnikov, izrekam vsem prijateljem in znancem za številno udeležbo pri pogrebu mojega soproga, gospoda

Ivana Temerl

in za številne vence svojo najiskrenejšo zabvalo. Osobito se zahvaljujem čast. g. stolnemu župniku za pretesljiv nagrobni govor, kakor tudi zadrugi kovinskih obrtov, društvu katoliških mojstrov, pevskemu društvu »Frohstinn« in požarni brambi ter vsem, ki so mi izrazili svoje sočuzlje.

Marija Temerl.

Mala oznanila.

Učenec za sedlarsko, jermenarsko in torbarsko obrt se sprejme pri trdku Iv. Kravos, Koroska cesta 17. 106 2-1

Natolčena jabolka, kg od 4 K naprej, za oddati. Josip Serec, Aleksandrova cesta 57. 109 2-1

Iščom mlinarja za mlin na vodo, enostavno mletje. Službo lahko nastopi takoj. Lahko je starejši. Plača po dogovoru. Ponudbe na: Josip Juriša, mlinar, Zlatar, Hrvatska. 92 3-3

Žepne ure, precizijske in stenske popravila najsolidneje tvrdka R. Bizjak, Maribor, Gosposka ulica 16. 64

za onduliranje, česanje, umivanje glave s kamilico, barvanje las s henno-pigmentinom in veseao, manikiranje rok in masiranje obraza se priporoča cenjenim damam

Marija Skrabl, Maribor,

Gosposka ulica 11/I. levo

Česalni salon

za onduliranje, česanje, umivanje glave s kamilico, barvanje las s henno-pigmentinom in veseao, manikiranje rok in masiranje obraza se priporoča cenjenim damam

Tvornica kola i industrija drvene robe d. d.

Tovarna v Mariboru

izdeluje

VOZOVE,
poljedeljske v lahkem in težkem izdelovanju,

POEDINE DELE KOL,
kakor kolesa, lestve i. t. d.,

TALIGE,

ukovane in neukovane,

ROCNE VOZICKE,

vse izdelano s stroji v serijah, vsaka količina in v najkrajšem dobavnem roku.

Dopisi: TVORKOLA — MARIBOR

Poštni predal 27. 85

Velika kavarna :: MUZIKALNO-OPERNI VEČER :: Torek 24. jan.